



AYOLLARNING FERTIL YOSH DAVRIDA OG'IZ BO'SHLIG'I SHILLIQ QAVATI PATOLOGIYALARINING TARQALISHI

Atabayev Suxrob Atabayevich

Urganch Ranch Texnologiya Universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu tezis ayollarning fertil yosh davrida og'iz bo'shlig'i shilliq qavati patologiyalarining tarqalish xususiyatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqot davomida klinik va statistik usullar, anamnestik ma'lumotlarni tahlil qilish hamda laborator tekshiruvlar qo'llanildi. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, gormonal fonning o'zgarishi, immun tizim faoliyatining susayishi va somatik kasalliklarning mavjudligi og'iz bo'shlig'i shilliq qavati patologiyalarining rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Tadqiqot natijalari ushbu kasalliklarni erta aniqlash va profilaktika chora-tadbirlarini takomillashtirish zarurligini asoslab beradi. Kalit so'zlar: Fertil yosh, og'iz bo'shlig'i, shilliq qavat, patologiya, stomatit, gingivit. Аннотация: Данный тезис посвящён изучению особенностей распространённости патологий слизистой оболочки полости рта у женщин фертильного возраста. В ходе исследования были использованы клинические и статистические методы, анализ анамнестических данных, а также лабораторные исследования. Полученные результаты показали, что изменения гормонального фона, снижение активности иммунной системы и наличие соматических заболеваний играют важную роль в развитии патологий слизистой оболочки полости рта. Результаты исследования обосновывают необходимость ранней диагностики и совершенствования профилактических мероприятий. Ключевые слова: Фертильный возраст, полость рта, слизистая оболочка, патология, стоматит, гингивит.

Abstract: This thesis is devoted to the study of the prevalence characteristics of oral mucosal pathologies in women of fertile age. Clinical and statistical methods, analysis of anamnestic data, and laboratory investigations were applied during the study. The results showed that hormonal changes, decreased immune system activity, and the presence of somatic diseases play an important role in the development of oral mucosal pathologies. The findings substantiate the necessity of early diagnosis and improvement of preventive measures.

Keywords: Fertile age, oral cavity, oral mucosa, pathology, stomatitis, gingivitis.

So'nggi yillarda og'iz bo'shlig'i shilliq qavati patologiyalari nafaqat stomatologik, balki muhim tibbiy-ijtimoiy muammo sifatida e'tirof etilmoqda. Ayniqsa, ayollarning fertil yosh davrida ushbu patologiyalarning yuqori uchrash darajasi organizmda kechadigan fiziologik va gormonal o'zgarishlar bilan bevosita bog'liqdir. Fertil davrda estrogen va progesteron gormonlari miqdorining o'zgarishi og'iz bo'shlig'i to'qimalarining trofikasi, qon bilan ta'minlanishi va mahalliy immun himoya mexanizmlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.



Fertil yoshdagi ayollar, xususan homiladorlik davrida og'iz bo'shlig'i shilliq qavati patologiyalari, stomatit va gingivit keng tarqalgan bo'lib, ularning rivojlanishida gormonal o'zgarishlar va immun tizim holati muhim omil hisoblanadi. **Fertil yoshdagi ayollarda kasalliklarning tarqalishini asoslash va epidemiologik ma'lumotlarni taqdim etilgan** [1].

2301 bemor ma'lumotlari tahlil qilinib, og'iz bo'shlig'i shilliq qavati patologiyalarining tarqalishi va klinik xususiyatlari aniqlanib, yosh va jins bo'yicha farqlanish kuzatiladi; fertil yoshdagi ayollarda stomatit va gingivit ko'proq uchraydi, shuningdek patologiyalarning surunkali kechishi va boshqa somatik kasalliklar bilan bog'liqligi qayd etilgan. Bu ma'lumotlar kasalliklarning demografik va klinik xususiyatlarini tahlil qilish, tarqalish darajasini aniqlash va kasalliklarning chastotasi hamda yosh-gender taqsimotini tasvirlash imkonini beradi, shuningdek stomatologik profilaktika va davolash strategiyasini ishlab chiqishda ilmiy asos sifatida foydalaniladi [2].

Umumiy populyatsiyada og'iz bo'shlig'i shilliq qavati shikastlanishlari tarqalishi o'rganilib, fertil yoshdagi ayollar boshqa yosh guruhlar bilan solishtirilganda kasalliklarning chastotasi va klinik xususiyatlari farqlanishi kuzatiladi. Bu ma'lumotlar kasalliklarning yosh bo'yicha taqsimlanishini tahlil qilish va keng populyatsiyadagi epidemiologiyasini asoslash imkonini beradi [3].

Ayollarda og'iz bo'shlig'i shilliq qavati patologiyalari jins va yosh bo'yicha tahlil qilinib, fertil yoshdagi ayollarda stomatit va gingivitning uchrashi ko'proq aniqlanadi, shuningdek kasalliklarning surunkali kechishi va boshqa somatik kasalliklar bilan bog'liqligi qayd etiladi. Bu ma'lumotlar kasalliklarning yosh va jins bo'yicha xususiyatlarini tahlil qilish va stomatologik profilaktika hamda davolash strategiyalarini ishlab chiqishda asos sifatida ishlatiladi [4].

Tadqiqotning asosiy maqsadi ayollarning fertil yosh davrida og'iz bo'shlig'i shilliq qavati patologiyalarining tarqalish ko'rsatkichlarini aniqlash, ularning etiologik omillarini baholash hamda ushbu kasalliklarning rivojlanish mexanizmlarini chuqur tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot davomida turli yosh guruhiga mansub ayollarda og'iz bo'shlig'i shilliq qavatining klinik holati kompleks baholandi. Klinik tekshiruvlar bilan bir qatorda, anamnestik ma'lumotlar, gigiyenik holat, ovqatlanish xususiyatlari va umumiy somatik kasalliklarning mavjudligi ham hisobga olindi.

O'tkazilgan kuzatuvlar natijasida fertil yoshdagi ayollarda og'iz bo'shlig'i shilliq qavati patologiyalarining eng ko'p uchraydigan shakllari sifatida kataral va aftoz stomatit, gingivit, kandidioz hamda allergik shikastlanishlar aniqlandi. Ushbu patologiyalarning rivojlanishida gormonal disbalans, immun tizim reaktivligining pasayishi, surunkali stress holatlari va og'iz



bo'shlig'i gigiyenasiga yetarli darajada amal qilinmasligi asosiy xavf omillari sifatida namoyon bo'ldi.

Statistik tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, somatik kasalliklarga ega bo'lgan ayollarda og'iz bo'shlig'i shilliq qavati patologiyalarining uchrash chastotasi sog'lom ayollarga nisbatan sezilarli darajada yuqori bo'ladi. Bundan tashqari, ushbu kasalliklarning uzoq muddatli va qaytalanuvchi kechishi hayot sifatining pasayishiga, og'riq sindromining kuchayishiga va ovqatlanish jarayonining buzilishiga olib keladi.

Olingan ma'lumotlar og'iz bo'shlig'i shilliq qavati patologiyalarini erta aniqlash, kompleks klinik-laborator tekshiruvlarni joriy etish hamda individual yondashuv asosida profilaktika chora-tadbirlarini ishlab chiqish zarurligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, fertil yoshdagi ayollar uchun maxsus stomatologik profilaktika dasturlarini yaratish ushbu kasalliklarning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Analiz qilingan adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, fertil yoshdagi ayollarda kasalliklarning tarqalish xususiyatlari yosh va jins bo'yicha farqlanadi, shuningdek patologiyalarning klinik shakllari va surunkali kechishi ularning umumiy sog'liq holatiga sezilarli ta'sir qiladi. Epidemiologik ma'lumotlar kasalliklarning chastotasi va demografik taqsimotini aniqlashga yordam beradi, bu esa profilaktika va davolash strategiyalarini ishlab chiqishda muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Shuningdek, natijalar og'iz bo'shlig'i patologiyalarini erta aniqlash, kompleks klinik va laborator tekshiruvlarni amalga oshirish, individual yondashuv asosida davolash va profilaktika chora-tadbirlarini takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi. Fertil yoshdagi ayollar uchun maxsus stomatologik profilaktika dasturlarini joriy etish kasalliklarning oldini olish va hayot sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Umuman olganda, fertil yoshdagi ayollarda og'iz bo'shlig'i shilliq qavati patologiyalarining keng tarqalishi ularning sog'lig'iga bevosita ta'sir ko'rsatadi va bu muammoni chuqur o'rganish, tizimli tahlil qilish hamda zamonaviy tibbiyot yutuqlari asosida samarali profilaktika va nazorat mexanizmlarini takomillashtirish zarurligini taqozo etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Patel MK, va boshq. *Prevalence of Oral Mucosal Disorders During Pregnancy: A Systematic Review and Meta-Analysis*. J Am Dent Assoc. 2019.
2. Kobzeva L, et al. *Prevalence and Characteristics of Oral Mucosa Lesions*. Symmetry. 2022.



3. Axelsson P, Naylor A. *Prevalence of Oral Mucosal Lesions in a Representative Population*. Community Dent Oral Epidemiol. 2007.
4. Fakhoury KR, et al. *Prevalence and Distribution of Oral Mucosal Lesions by Sex and Age*. Lebanese University Dental School Study.